

شماره هـ/۹۲/۶۱۴

بسمه تعالی

جناب آقای جاسبی

مدیرعامل محترم روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران

با سلام

یک نسخه از رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۱۰۰ مورخ ۱۳۹۵/۲/۲۸ با موضوع:

«ابطال بند ۱۸ مصوبه شماره ۱۵۱۳۵-۱۳۹۱/۱۱/۱۴ شورای اسلامی شهر قم مبنی بر اخذ عوارض مهندسان طراح و ناظر ساختمان» جهت درج در روزنامه رسمی به پیوست ارسال می گردد.

مدیرکل هیأت عمومی و سرپرست هیأت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری - مهدی دربین

تاریخ دادنامه: ۱۳۹۵/۲/۲۸ شماره دادنامه: ۱۰۰ کلاس پرونده: ۶۱۴/۹۲

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکلی: آقای فربرز وفاجو

موضوع شکایت و خواسته: ابطال بند ۱۸ مصوبه شماره ۱۵۱۳۵-۱۳۹۱/۱۱/۱۴

شورای اسلامی شهر قم

گردش کار: شاکلی به موجب دادخواستی ابطال بند ۱۸ مصوبه شماره ۱۵۱۳۵-

۱۳۹۱/۱۱/۱۴ شورای اسلامی شهر قم را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«با احترام مستند به ماده ۱۹ قانون دیوان عدالت اداری به استحضار می‌رساند شورای اسلامی شهر قم در ماده ۱۸ مصوبه ۶۲۳۹/ش/ق-۱۳۸۷/۱۱/۱۴ راجع به وضع عوارض محلی برای سالهای ۱۳۸۸ و ۱۳۸۷ بدون توجه به ممنوعیت قانونی مندرج در ماده ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب خرداد ۱۳۸۷ مجلس شورای اسلامی مبنی بر ممنوعیت برقراری هر گونه عوارض و سایر وجوه، اعم از عوارض و مالیات مستقیم و غیرمستقیم) بر انواع کالاها و خدمات موضوع قانون مذکور توسط شوراهای اسلامی شهر، برای خدمات مهندسی که از مصادیق روشن ارائه خدمات بوده عوارضی تحت عنوان سه درصد عوارض خدمات مهندسی نمود که در پی آن دادخواستی بر لغو به آن دیوان ارائه که پس از ثبت تحت کلاس ۸۸۰/۸۸ توسط هیأت عمومی دیوان بررسی و طی دادنامه شماره ۶۶۴-۱۳۹۱/۹/۲۷، مصوبه خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مرجع صادرکننده تشخیص و بر اساس ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری ابطال گردید. شورای محترم اسلامی شهر قم مجدداً پس از صدور رأی مذکور در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۴، مصوبه‌ای جدید وضع و اقدام به صدور مجوز دریافت این عوارض از خدمات مهندسی به شکل دیگری نموده و سازمان نظام مهندسی را ملزم به کسر این مبالغ از مهندسان و پرداخت ماهیانه به شهرداری کرده است. از آن جا که بر اساس تبصره ماده ۱۴ قانون دیوان، شورای شهر، موسسات وابسته و شهرداری و موسسات موظف است سریعاً نسبت به اجرای رأی نموده و در مصوبات بعدی خود رأی دیوان را مد نظر قرار دهد ولی با این مصوبه به این مهم توجه نکرده است و نیز الزام سازمان نظام مهندسی به جمع آوری عوارض درحالی به موجب ماده «۴ آیین نامه وضع و وصول عوارض ...» مرجع جمع آوری عوارض در صورت قانونی بودن خود شهرداری می‌باشد و نیز مغایر بودن وضع این عوارض با مواد ۵، ۵۰، ۸ و ۱ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نیز دادنامه شماره ۶۶۴-۱۳۹۱/۹/۲۷ هیأت عمومی در این زمینه، بدین وسیله از آن مرجع قضایی محترم درخواست رسیدگی و صدور رأی مبنی بر الزام شورای اسلامی شهر قم مبنی بر اعاده حقوق تضییع شده شاکلی (ماده ۱۴ قانون دیوان) به صورت دریافت عوارض که غیرقانونی تشخیص داده و نیز ابطال مصوبه مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۴ را داریم و همچنین با توجه به این که شهرداری قم در صدور اجرای این مصوبه است در جهت جلوگیری از تضییع حقوق، مطابق ماده ۲۵ درخواست صدور دستور موقت و در صورت موافقت رسیدگی خارج از نوبت را دارم.»

در پی اخطار رفع نقصی که در اجرای ماده ۸۱ قانون دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ برای شاکلی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه‌ای که به شماره ۱۳۶۸-۱۳۹۲/۱۰/۲۱ ثبت دفتر اندیکاتور هیأت عمومی شده اعلام کرده است که:

«ریاست محترم دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

سلام علیکم:

با احترام و عرض ادب، بازگشت به اخطاریه رفع نقص مورخ ۱۳۹۱/۸/۲۱ (ابلاغ شده در تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۸) مربوط به کلاس پرونده ۶۱۴/۹۲ و شماره پرونده ۰۹۲۰۹۹۸۰۹۰۰۰۲۹۲۹۷۴۹ بدین وسیله موارد درخواست شده به شرح ذیل به حضور تقدیم می‌شود.

۱- مغایرت‌های قانونی:

الف) مغایرت با مواد ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده در مورد ممنوعیت برقراری هر گونه عوارض و سایر وجوه برای انواع کالاهای وارداتی و تولیدی و همچنین ارائه خدمات که در این قانون تکلیف مالیات و عوارض آن مشخص شده است به وسیله تعیین عوارض بر درآمد مهندسان که مأخذ تعیین مالیات می‌باشد.

ب) مغایرت با ماده ۵۲ قانون مالیات بر ارزش افزوده مبنی بر ممنوعیت دریافت هر گونه عوارض از واردکنندگان کالا، تولیدکنندگان کالا و ارائه دهندگان خدمات با وجود مصداق ارائه خدمات بودن خدمات طراحی و نظارت توسط مهندسان ساختمان.

ج) مغایرت با ماده ۴ آیین نامه وضع و وصول عوارض شهرداری و ... در مورد مرجع وصول عوارض و الزام سازمان نظام مهندسی به اخذ و جمع آوری عوارض از مهندسی و تحویل به شهرداری.

د) مغایرت با تبصره ماده ۱۴ قانون دیوان عدالت اداری مبنی بر الزام بر اجرای احکام دیوان توسط شورای شهر و ... و در نظر گرفتن مورد در مصوبات بعدی (با توجه به صدور حکم شماره ۶۶۴-۱۳۹۱/۹/۲۷ کلاس پرونده ۸۸۰/۸۸) با تغییر شکل مصوبه قبلی.

۲- به پیوست، آگهی مصوبه شماره ۱۵۱۳۵-۱۳۹۱/۱۱/۱۴ به حضور ایفاد می‌شود. خواهشمند است با توجه به موارد فوق الذکر و نیز دادخواست تقدیمی و نیز توجه به متن رأی شماره ۶۶۴-۱۳۹۲/۹/۲۷ در مورد بررسی و ابطال مصوبه فوق‌الذکر، عنایت لازم مبذول گردد.»

متن مصوبه به قرار زیر است:

«جناب آقای دلبری - شهردار محترم قم

سلام علیکم:

احتراماً عطف به لایحه شماره ۲۴۹۹۸-۱۳۹۱/۱۱/۹ موضوع اصلاح و الحاق موادی به تعرفه عوارض مصوب شماره ۶۲۳۹/ش/ق - ۱۳۸۷/۱۱/۱۴ بدین وسیله مصوبه شورای اسلامی شهر قم ارسال می‌گردد تا با رعایت ماده ۸۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شورای اسلامی کشور و پس از لازم الاجرا شدن مصوبه، نسبت به اجرای مفاد آن اقدام لازم معمول گردد.

متن لایحه شهرداری:

پیرو لایحه ارسالی به شماره ۲۴۹۹۸-۱۳۹۱/۱۱/۹ به منظور اصلاح و الحاق موادی به تعرفه مصوبه شماره ۶۲۳۹/ش/ق - ۱۳۸۷/۱۱/۱۴، موارد پیشنهادی به شرح لایحه پیوست تقدیم می‌گردد، خواهشمند است مقرر فرمایید موضوع را مطرح و در صورت تصویب به شهرداری اعلام نمایند.

متن مصوبه شورا:

عطف به لایحه موصوف که در کمیسیون برنامه و بودجه و امور حقوقی مطرح و مورد رسیدگی قرار گرفته بود، جهت بررسی و تصویب نهایی در ششصد و پنجاه و یکمین جلسه رسمی و علنی روز شنبه مورخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۴ شورای اسلامی شهر مقدس قم که به صورت فوق‌العاده در محل سالن جلسات شورا تشکیل گردید مطرح و پس از بحث و تبادل نظر و استماع پیشنهادات و بررسی‌های لازم و اعلام کفایت مذاکرات موضوع به رأی گذاشته شد. در نتیجه پیشنهاد مذکور به شرح لایحه تقدیمی با اکثریت آراء اعضای حاضر در جلسه به تصویب رسید و مقرر شد شهرداری قم با رعایت کلیه موازین قانونی و آیین‌نامه مالی شهرداریها و قانون اصلاح و تسری آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران به کلانشهرها و مراکز استانها نسبت به اجرای مصوبه اقدام مقتضی معمول دارد. - رئیس شورای اسلامی شهر قم

ماده ۱۸- عوارض مشاغل مهندسیین طراح و ناظر:

تعرفه مصوب عوارض مشاغل مهندسیین طراح و ناظر قم در سال ۱۳۹۲ طبق جداول ذیل از قرار هر مترمربع

ساختمان می‌باشد که سازمان نظام مهندسی ساختمان قم موظف است عوارض موصوف را وصول و به حساب شهرداری قم هر ماهه پرداخت نماید و در صورت عدم پرداخت، شهرداری نقشه ساختمانی آنان را تأیید نمی‌نماید.

از کسر هزینه‌ها و کسر میزان معافیتها، تعیین می‌شود. با این اوصاف در خصوص عوارض شغلی مهندسین ناظر به لحاظ عدم تعیین تکلیف در قانون مالیات بر ارزش افزوده، وضع عوارض مذکور فاقد ممنوعیت می‌باشد.

۳- در صورتی که تعرفه عوارض شهرداری قم که تصویر منتشره آن در روزنامه شاخه سبز به عنوان مستند دعوی شاکي ضمیمه دادخواست گردیده ملاحظه فرمایید جدول ۲ شامل عوارض مشاغل در آن منتشر گردیده که برابر جدول فوق عوارض مشاغلی نظیر وکلای دادگستری، کارشناسان دادگستری و دفاتر اسناد رسمی نیز تعیین شده است و همان گونه که به دفعات گفته شد این عوارض تحت عنوان عوارض شغلی وصول می‌شود و ارتباطی به مالیات بر ارزش افزوده ندارد نکته قابل ذکر آن است که همان گونه که قضات محترم مستحضر می‌باشند مصوبات شورای اسلامی کشور در اجرای ماده ۸۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور به فرمانداری ابلاغ می‌شود و فرمانداری مرجع تطبیق مصوبات شورا با موازین قانونی است که فرمانداری قم به موجب نامه شماره ۶۲۲۱/۱/۱۱۲۳۸ - ۱۳۹۱/۱۱/۲۹ در خصوص عوارض مشاغل مهندسین ناظر و طراح صراحتاً اعلام داشته است: «در صورتی که عوارض مشاغل مهندسین طراح و ناظر به اعتبار فعالیت شغلی آنها دریافت می‌شود، بلامانع است.» بنابراین ملاحظه می‌فرمایید که فرمانداری محترم نیز با لحاظ آن که عوارض موضوع مصوبه شورا، عوارضی باشد که مهندسین به اعتبار فعالیت شغلی خود می‌پردازد و غیر از مالیات بر ارزش افزوده باشد آن را بلامانع دانسته است و برابر توضیحاتی که در بند ۱ و ۲ لایحه به استحضار رسید، عوارض مورد اعتراض ارتباطی به مالیات بر ارزش افزوده ندارد و مستقیماً از مهندسین ناظر به اعتبار فعالیت شغلی آنها دریافت می‌شود. علی هذا با عنایت به مراتب فوق و تأکید مجدد بر تفاوت بین عوارض شغلی مهندسین ناظر و طراح با مالیات بر ارزش افزوده، صدور حکم شایسته مبنی بر رد شکایت شاکي مورد استدعاست.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۵/۲/۲۸ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

نظر به این که به موجب ماده ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۳۸۷، برقراری هر گونه عوارض و سایر وجوه برای انواع کالاهای وارداتی و تولیدی و همچنین ارائه خدمات که در این قانون تکلیف مالیات و عوارض آنها معین شده است و برقراری عوارض به درآمدهای مأخذ محاسبه مالیات ممنوع اعلام شده است و مطابق ماده ۵۲ قانون مذکور، دریافت هر گونه عوارض از واردکنندگان کالا و تولیدکنندگان کالا و ارائه‌دهندگان خدمات نیز ممنوع گردیده، بنابراین بند ۱۸ تعرفه عوارض محلی سال ۱۳۹۲ موضوع مصوبه ۱۵۱۳۵-۱۴/۱۱/۱۳۹۱ شورای اسلامی شهر قم مبنی بر اخذ عوارض مهندسان طراح و ناظر ساختمان خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مرجع وضع تشخیص داده می‌شود و به استناد بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

معاون قضایی دیوان عدالت اداری - مرتضی علی اشراقی

ردیف	گروه ساختمانی طبقات		ب		ج		د	
	عوارض هر مترمربع مشاغل به ریال	الف	ب	ج	د	عوارض هر مترمربع مشاغل به ریال	الف	ب
۱	طراحی معماری	۲۲۰	۳۷۰	۴۰۰	۴۳۰	۴۹۰	۵۲۰	۵۶۰
۲	طراحی سازه	۲۲۰	۴۳۰	۴۸۰	۵۰۰	۵۶۰	۶۰۰	۶۶۰
۳	طراحی تأسیسات مکانیکی	-	-	۱۲۰	۱۳۵	۱۶۰	۱۸۵	۲۱۰
۴	طراحی تأسیسات برقی	-	-	۱۱۰	۱۱۰	۱۵۰	۱۶۰	۱۸۰
۵	نظارت معماری	-	۱۴۰	۱۵۰	۱۸۰	۲۳۰	۲۵۰	۲۸۰
۶	نظارت سازه	۶۲۰	۶۷۰	۷۷۰	۸۱۰	۹۴۰	۱۱۰۰	۱۲۷۵
۷	نظارت تأسیسات مکانیکی	-	۱۵۰	۱۷۰	۲۰۰	۲۳۰	۲۶۰	۳۰۰
۸	نظارت تأسیسات برقی	-	۱۲۰	۱۴۵	۱۵۵	۲۰۷	۲۲۷	۲۶۰
								۲۸۷

در پاسخ به شکایت مذکور، رئیس شورای اسلامی شهر قم به موجب لایحه شماره ۱۷۴۶۹/د-۱۴/۱۰/۱۳۹۲ پاسخ داده است که:

«مدیر محترم دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری سلام علیکم:

با احترام در خصوص پرونده ۲۹۷۴۹-۰۹۰۰۰۹۹۸۰۹۲۰۹۲۰ موضوع دادخواست آقای فریبرز وفاجو به طرفیت شورای اسلامی شهر قم مبنی بر درخواست ابطال بند ۱۸ مصوبه شماره ۱۵۱۳۵-۱۴/۱۱/۱۳۹۱ شورای اسلامی شهر قم به استحضار می‌رساند:

۱- شاکي محترم در دادخواست تقدیمی خود بر این نکته اصرار دارد که مصوبه شورای اسلامی شهر قم مغایر قانون مالیات بر ارزش افزوده می‌باشد و حال آن که عوارض مصوب این شورا نه از حیث میزان و نه از حیث مودی هیچ گونه تعارض با مالیات بر ارزش افزوده نداشته و موضوعاً و حکماً با مالیات بر ارزش افزوده متفاوت است. پرداخت مالیات بر ارزش افزوده بر عهده مصرف‌کنندگان کالا و خدمات می‌باشد به این نحو که عرضه‌کنندگان خدمات که در موضوع حاضر مهندس و طراح می‌باشند، علاوه بر دریافت بهای خدمات خود، ۶٪ به عنوان مالیات بر ارزش افزوده نیز از مشتریان اخذ و این مبلغ را به عنوان واسطه وصول مالیات به سازمان مالیاتی پرداخت می‌نمایند. اما آنچه به عنوان عوارض در پرونده حاضر موضوع اعتراض آقای فریبرز وفاجو است، عوارض شغلی مهندسین ناظر و طراح است که خود رأساً مکلف به تأدیه آن می‌باشند و ارتباطی به مالیات بر ارزش افزوده ندارد. به عبارت دیگر مهندسین ناظر و طراح همانند سایر مشاغل اعم از تولیدی و خدماتی که در سطح شهر فعالیت می‌نمایند و مکلف به تأدیه عوارض شغلی می‌باشند، می‌باید عوارض مربوط به فعالیت شغلی خود را به شهرداری تأدیه نمایند به عبارت دیگر عوارض شغلی مهندسین ناظر و طراح با فرض آن که اساساً مالیات بر ارزش افزوده ملغی شود، به قوت خود باقی است چرا که ارتباط موضوعی و حکمی با آن نداشته و مودی این عوارض و علت پرداخت آن از نظر مبنایی کاملاً متفاوت با مالیات بر ارزش افزوده است.

۲- در خصوص رأی شماره ۶۶۴ - ۱۳۹۲/۶/۲۷ هیأت محترم دیوان عدالت اداری که مورد استناد شاکي قرار گرفته توجه قضات محترم را به نکته معطوف می‌دارد که در رأی مذکور آمده است «... وضع عوارض بر درآمد حق النظاره مهندسان از این حیث که از مصادیق ارائه خدمت و مأخذ محاسبه مالیات است، خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مرجع وضع، تشخیص و به استناد بند ۱ ماده ۱۹ و ماده ۴۳ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌شود.» و حال آن که اولاً: موضوع ارائه خدمت مذکور در رأی به طور مطلق بیان شده در حالی که قانونگذار در قانون مالیات بر ارزش افزوده تصریح نموده «... ارائه خدمات که در این قانون تکلیف مالیات و عوارض آنها معین شده است...» در صورتی که در این قانون هیچ‌گونه تکلیفی برای عوارض شغلی سالیانه مهندسین ناظر و طراح پیش‌بینی نشده است. ثانیاً: مأخذ محاسبه مالیات که در رأی هیأت محترم عمومی دیوان عدالت اداری مورد استناد قرار گرفته ناظر به محل درآمد ناخالص مهندسین نمی‌باشد بلکه درصدی از کل درآمد آنها مأخذ محاسبه مالیات است که در اجرای بند الف ماده ۱۵۴ قانون مالیاتهای مستقیم و پس